Kniha: Jana Eyrová (Charlotte Brönteová)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): Tereza

Charlotte Brönteová

- angličanka, psala romány
- narozena ve vsi Thornton (insp. v knize – Thornfield), otec kněz, pak vikář (z chudé rodiny), matka z bohaté
- měla 5 dalších sourozenců (např. Emily a Anna byly také spisovatelky)
- od osmi let navštěvovala dívčí školu, kde byly přísné podmínky (objevuje se v jejím románu Jana Eyrová) – dvě její mladší sestry zemřely na tuberkulózu
- byla od malička vedena ke křesťanství
- po studiu pracovala jako učitelka a vychovatelka v několika rodinách v Yorkshiru
- v r. 1842 odjela s Emily do Bruselu, pracovala zde jako učitelka angličtiny
- v r. 1846 vydala se svou sestrou sbírku básní pod pseudonymy – protože se chtěly vyhnout předsudkům, které by ženské autorky vyvolaly
- okolo roku 1849 zemřel její bratr na bronchitidu a dvě sestry na tuberkulózu
- 1855 (38 let) zemřela pravděpodobně na tuberkulózu, dosud není jisté.

Další díla:

- Zelený skřítek
- Shirley
- Villete
- Profesor
- Emma

Literárně historický kontext

Romantismus

- vznikl v Anglii na počátku 19. stol., rozšířil se do celé Evropy, někde přetrval celou polovinu 19. stol.
- navazuje na tendence preromantismu (city, příroda, návrat ke středověku,..), je reakcí na klasicismus
- nový způsob pohledu na svět – silně subjektivní a individualistický
- obracení se k minulosti, hledali ideály – lepší společnost, vztahy,…
- požaduje se tvůrčí svoboda, nezávislost, touha po harmonii s přírodou
- časté jsou protiklady, kontrasty a úvahy, reakce na osvícenství a humanismus – protiklady v díle: bohatství x chudoba, protiklady v zevnějšku člověka a vnitřku: nehezký x inteligentní = Rochester, hezký x namyšlený (např. pozvané dámy)
- inspirace – gotika pro svou tajuplnost, skrytost, děj se odehrává za šera, prostředí jako hřbitoty, vězení, údolí, skály, středověká krajina, postavy tuláci, kati, cikáni, loupežníci – *v díle: depresivní prostředí: dívčí škola, hl. postava je v podstatě sirotek, tajuplnost: žena ukrytá na půdě*
- autobiografické rysy – *v díle: autorka žila ve vsi Thorton – v knize Thornfield, také navštěvovala přísnou dívčí školu,…*
- psala se hl. poezie, lyrika – intimní, reflexivní
- *specifický žánr – byronská básnická povídka (poéma) = veršovaný lyrickoepický útvar, děj je prostoupen lyrickými prvky a popisy romantický hrdina: většinou myšlenkově totožný s autorem (= autobiografičnost)*
- hrdina býva nehezký navenek, ale uvnitř, nikdo ho nechápe, je osamělý, je to silná individualita, touží po lásce, ale miluje nešťastně, znuděný životem
- jeho život většinou končí tragicky, jeho původ je vždy opředen záhadou romantické prostředí: děj se odehrává ve výjimečném prostředí – tajemné, hrůzné (hrady, hřbitovy, sklepení, temné lesy, jezera)

Další spisovatelé:

- Walter Scott
- Victor Hugo
- Bratři Grimmové
- George Gordon Byron

Rozbor díla: Jana Eyrová

Literární druh a žánr

- epika, román, psáno formou prózy

Kontext

- romantismus i znaky realismu

Téma

- téma: životí cesta a strasti Jany Eyerové
- motiv: **láska**, smutek, samota, svoboda, štěstí, porozumění, **osud**
- hl. myšlenka: když má člověk dobré srdce a jde si za tím, co chce nakonec i přes spoustu překážek dosáhne štěstí, překonání osamělosti díky vytrvalosti, ochotě pracovat a učit se, zobrazení viktoriánské doby, postavení Jany ve společnosti – společenská bezvýznamnost, bída a samota se dá překonat díky duševní síle, vytrvalosti a pracovitosti

Časoprostor

- Viktoriánská Anglie:dům Reedových, dívčí škola, Thornfield, dům a fara Riversových
- 1. pol. 19. st.

Kompozice

- děj je chronologický, ale příběh vypráví po deseti letech -> retrospektivní

Jazyk a styl

- spisovný jazyk, výskyt fr. vět, ich-forma, obsáhlé popisy (postav i krajiny), metafory, osl. čtenáře

Charakteristika postav

- **Jana Eyrová –** mladá dívka, inteligentní, pracovitá, vytrvalá, hodná, ochotná, nápomocná, cílevědomá, zůstává dobrým člověkem i přes to, že se setká se spoustou špatných lidí a projde si těžkými životními situacemi, je na straně chudých
- **Pan Rochester** – Janin zamestnavatel, starší pán, bohatý, impulzivní, má dobré srdce
- **Paní Reedová** – Janina teta, přísná na Janu, ale své děti rozmazluje, Janu za vše trestá
- **Paní Fairfaxová** – paní domácí, milá, zvědavá
- **John Rivers** – kněz, vzdělaný, rozumný, přísný
- Diana a Mary Riversovy, Berta (šílená žena), Marie Templová (učitelka z loowoodské školy), Adélka Varensová, Helena Burnsová (kamarádka ze šk. kt. zemřela),

Děj:

Jane přišla o rodiče, když byla opravdu mladá, a žila se svou tetou, paní. Reedovou, která svému manželovi slíbila, že se o ni postará. Děti paní Reedové šikanovaly Janu a byly na ni velmi zlé. Jejich matce nevadilo, když její děti Janu zranily, ale nedovolila, aby jim Jana řekla něco špatného. Jednou byla Jana opravdu naštvaná, protože John vzal její oblíbenou knihu a ona ho zasáhla. Paní Reedová zavřela Janu do pokoje svého mrtvého manžela a Jana zde omdlela. Hospodyně ji našla a zavolala doktora. Poté se paní Reedová rozhodla poslat Janu do velmi přísné dívčí školy v Lowoodu. Bylo to tu strašné, dívky byly trestány a bylo s nimi zacházeno opravdu špatně, jídlo bylo hrozné a pokoje byly velmi studené, dívky byly neustále nemocné. Našla si zde přítelkyni Helenu, která ji velmi podporovala a pomohla jí snášet těžké a dlouhé školní hodiny. Jednou vážně onemocněla a zemřela. Jana to tam měla velmi těžké, ale trpěla a dokonce se na pár let stala učitelkou na této škole. Když si hledala práci, napsala jí paní

Fairfaxová a Jane nakonec dostala práci někde jinde. Byla soukromou učitelkou a vychovatelkou mladé Adélky. Zamilovala se také do pana Rochestera. Poté dostala dopis, že její teta je velmi nemocná a umírá, a tak ji šla navštívit. Když se vrátila, pan Rochester jí navrhl. Ve svatební den zjistila, že Rochester je již 15 let ženatý. Jeho manželka byla šílená a duševně nemocná a držel ji zamčenou v podkroví. Jane utekla a téměř zemřela, ale někteří lidé ji našli a dali jí jídlo, přístřeší a práci. Byl to St. John Rivers a jeho sestra. Chtěl si vzít Janu, ale ona to neudělala, a tak se rozhodla vrátit se do Thornfieldu. Když tam přišla, zjistila, že Rochesterova manželka způsobila požár, vyskočila ze střechy a spálila sídlo. Rochester přišel o oko a jednu ruku a pak přišel o zrak. Přestěhoval se do svého vlastního domu s několika sluhy a Jana ho zde našla. Rozhodla se vzít si ho a žít s ním a pomáhala mu, aby se mu pomalu vrátil zrak.